

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

Mgr. Lucie Růžičková
advokát
IČO 631 23 606
Jana Růžičky 1165/2a
14800 Praha 4

Instituce

Nationale-Nederlanden Levensverzekering
Maatschappij N. V., se sídlem Weena 505,
Rotterdam, Nizozemské království, zapsané
v obchodním rejstříku Obchodní komory
v Rotterdamu, datum zápisu 17. ledna 1863,
číslo zápisu 24042211,
jednající prostřednictvím
NN Životní pojišťovna N.V.,
pobočka pro Českou republiku
IČO 407 63 587
Nádražní 344/25
15000 Praha 5

Zástupce

Mgr. Eva Nováková
advokát
IČO 866 42 413
Ovocný trh 573/12
11000 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/62/2018 - 26

Praha 27. 9. 2018

Nález

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 8. 1. 2018 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o zaplacení částky ve výši 86.400 Kč s příslušenstvím, takto:

- I. Řízení se v části návrhu navrhovatele, , týkající se veškerého pojistného zaplaceného na připojištění z pojistné smlouvy č. ze dne 25. 2. 2013, se podle § 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavuje, protože spor nenáleží do působnosti finančního arbitra.
- II. Návrh Navrhovatele se ve zbývající části podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

Odůvodnění:

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy odpovídajícího zaplacenému pojistnému a zákonného úroku z prodlení, protože má za to, že na straně pojistitele jednal subjekt bez způsobilosti k právním úkonům a dále z důvodu absence podstatných náležitostí pojistné smlouvy, tj. nedostatečně specifikovaného rozsahu pojistného plnění.

Navrhovatel podal návrh směřující proti Instituci a za předmět sporu označil pojistnou smlouvu ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ING SMART č. ze dne 25. 2. 2013.

Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“) obsahoval právní definici životního pojištění v okamžiku uzavření pojistné smlouvy. Životním pojištěním je pojištění pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění, anebo pro případ jiné skutečnosti týkající se změny osobního postavení člověka. Za pojištění změny osobního postavení člověka se např. považuje svatební pojištění, pojištění narození dítěte.

Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci je sice stejně jako životní pojištění podkategorií pojištění osob, zákon o pojistné smlouvě ho však upravuje samostatně v § 60 a násl. a § 62 a násl. Obdobnou úpravu obsahuje i v § 2833 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), který obsahuje právní definici životního pojištění v okamžiku rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí.

V části sporu mezi Navrhovatelem a Institucí ve věci připojištění Navrhovatele pro případ smrti následkem úrazu, připojištění pro případ trvalých následků úrazu s progresivním plněním, připojištění denní dávky při pobytu v nemocnici následkem úrazu, připojištění denních dávek za dobu nezbytného léčení úrazu a připojištění druhého pojištěného ■ (dále jen „Druhý pojištěný“) pro případ smrti následkem úrazu, připojištění pro případ trvalých následků úrazu s progresivním plněním, připojištění denní dávky při pobytu v nemocnici následkem úrazu, připojištění denní dávky při pobytu v nemocnici následkem úrazu a připojištění denních dávek za dobu nezbytného léčení úrazu není finanční arbitr příslušný rozhodovat, protože tato připojištění nejsou životním pojištěním ve smyslu zákona o pojistné smlouvě a zákona o finančním arbitrovi, a to ani v případě, že jsou součástí pojistné smlouvy jako smlouvy o životním pojištění.

Proto pokud finanční arbitr dále hovoří o „Pojistné smlouvě“, má na mysli pouze životní pojištění z pojistné smlouvy ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ ING SMART č. ■ ze dne 25. 2. 2013.

V Pojistné smlouvě se Navrhovatel zavázal platit pojistné a oproti tomu se pojistitel z Pojistné smlouvy zavázal v případě smrti Navrhovatele vyplatit oprávněné osobě (obmyšlenému) vyšší z částek 10.000 Kč nebo hodnotu podílových jednotek („hodnotu fondu“), resp. Navrhovateli v případě dožití konce pojištění hodnotu podílových jednotek a v případě smrti Druhého pojištěného vyplatit oprávněné osobě (obmyšlenému) částku ve výši 50.000 Kč.

Pojistná smlouva je podle svého obsahu smlouvou, ve které se sjednává pojištění pro případ smrti nebo dožití, tedy smlouvou o životním pojištění ve smyslu zákona o pojistné smlouvě.

Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel Pojistnou smlouvu neuzavřel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak ho definují hmotněprávní předpisy. Finanční arbitr tedy pro účely tohoto řízení považuje Navrhovatele za spotřebitele.

Finanční arbitr z obchodního rejstříku zjistil, že Instituce je pojišťovnou, která jako zahraniční právnická osoba – pojišťovna jedná na území České republiky prostřednictvím pobočky, a může být tedy pojistitelem i ve vztahu k Navrhovateli.

Podle zápisu v obchodním rejstříku jednala Instituce v době uzavření Pojistné smlouvy na území České republiky jako ING Životní pojišťovna N.V. prostřednictvím pobočky ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, IČO 40763587, se sídlem Praha 5 - Smíchov, Nádražní 344/25, PSČ 15000 (dále jen „Pobočka“).

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí z Pojistné smlouvy je finanční arbitr příslušný, protože se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při poskytování životního pojištění ve smyslu § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českých soudů.

2. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Pojistnou smlouvu uzavřel s entitou bez právní subjektivity, resp. bez způsobilosti k právním úkonům, a považuje proto Pojistnou smlouvu za neplatnou ve smyslu § 38 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“), resp. ve znění platném a účinném v době uzavření Pojistné smlouvy.

Navrhovatel si nevzpomíná na průběh předmluvní fáze, resp. zda pokládal zástupci Instituce nějaké otázky ohledně uzavíraného pojištění. Navrhovatel tvrdí, že se zástupce Instituce představil jako „zástupce pojišťovny ING“, o které Navrhovatel věděl, že působí na českém trhu. Navrhovatel tvrdí, že mu před podpisem Pojistné smlouvy nebyly předloženy žádné předmluvní ani smluvní dokumenty. Navrhovatel neobdržel přehled poplatků, modelový příklad výpočtu odkupného, protokol o zjištění potřeb zájemce o pojištění ani výpisy pojištění.

Navrhovatel argumentuje, že v návrhu na uzavření Pojistné smlouvy včetně pojistných podmínek, je jako pojistitel označena Pobočka, nikoli Instituce jako subjekt, který je na území České republiky oprávněn poskytovat pojištění (pojišťovna z jiného členského státu Evropské unie jednající na území České republiky prostřednictvím pobočky).

Navrhovatel připouští, že návrh Pojistné smlouvy včetně pojistných podmínek na některých místech v textu obsahuje rovněž informaci o zakladateli Pobočky, avšak ani to nemůže tvrzenou vadu Pojistné smlouvy zhojit, neboť se nejedná o obchodní firmu Instituce zapsanou v obchodním rejstříku Nizozemského království, nýbrž pouze o obchodní jméno užívané k marketingovým účelům.

Navrhovatel odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu (sp. zn. 21 Cdo 1592/2013, ze dne 4. 12. 2014 a 32 Cdo 3359/2011, ze dne 26. 10. 2011) a dovozuje, že pokud Pojistnou smlouvu uzavřela Pobočka bez právní subjektivity, resp. způsobilosti k právním úkonům, je Pojistná smlouva neplatná.

Navrhovatel se rovněž dovolává neplatnosti Pojistné smlouvy ve smyslu ustanovení § 39 starého občanského zákoníku z důvodu neurčitosti ujednání rozsahu pojistného plnění, které je podle ustanovení § 2 zákona o pojistné smlouvě podstatnou náležitostí pojistné smlouvy. Navrhovatel tvrdí, že registrace pojistné události není vázána na datum pojistné události a závisí výlučně na vůli Instituce, v důsledku čehož není možné dospět k určení rozsahu pojistného plnění.

Navrhovatel odmítá námitku promlčení, kterou v řízení před finančním arbitrem vnesla Instituce a s odkazem na relevantní judikaturu (například rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 15. 1. 1997, sp. zn. II. ÚS 309/95 nebo Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000) namítá, že Pojistná smlouva je neplatná pouze z důvodů na straně Instituce, promlčení by bylo pro Navrhovatele nepřiměřeně tvrdým postihem a námitka promlčení je vnesena subjektem, který není v dobré víře a příčí se dobrým mravům, a proto nemůže požívat právní ochranu.

Navrhovatel požaduje, aby mu Instituce vydala bezdůvodné obohacení ve výši 86.400 Kč vyplývající z neplatnosti Pojistné smlouvy, a to včetně úroku z prodlení za dobu od marného uplynutí lhůty stanovené Navrhovatelem Instituci ve výzvě k nápravě do zaplacení.

3. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Pojistnou smlouvu.

Instituce namítá, že Navrhovatel zakládá své tvrzení ohledně neplatnosti Pojistné smlouvy na vadách, které mu musely být zřejmé již v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy.

Instituce se dovolává zásady *pacta sunt servanda*, ke které se hlásí soudy vyšších instancí (Instituce k tomu odkázala na závěry v rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 3900/12, a v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 30 Cdo 4831/2010) a která je v současné době výslovně zakotvena rovněž v novém občanském zákoníku.

Instituce odmítá, že je v Pojistné smlouvě jako pojistitel označena pouze Pobočka a odkazuje na pasáže smluvní dokumentace, kde je vedle Pobočky uveden vždy i její zřizovatel (Instituce). Instituce dovozuje, že i kdyby tomu tak nebylo, lze tuto případnou nejasnost odstranit výkladem (Instituce odkazuje na závěry v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 119/2003).

Instituce tvrdí, že obě smluvní strany měly vůli uzavřít Pojistnou smlouvu s Institucí jako zřizovatelem Pobočky.

K užití označení ING Životní pojišťovna N.V. Instituce odkazuje na dodatek ke stanovám Instituce, který je založen ve sbírce listin v obchodním rejstříku a který Instituci v době uzavření Pojistné smlouvy opravňoval na území České republiky jednat právě pod tímto názvem. Instituce byla pod tímto názvem rovněž rejstříkovým soudem zapsána v obchodním rejstříku jako zřizovatel Pobočky.

Instituce tvrdí, že Navrhovatelem uváděný způsob upravující registraci pojistné události Institucí není součástí smluvní dokumentace Pojistné smlouvy a s odkazem na Zvláštní pojistné podmínky považuje argument Navrhovatele o nesjednání rozsahu pojistného plnění za účelový a nepřiléhající na Pojistnou smlouvu.

Instituce dovozuje, že Pojistná smlouva je platná a navrhuje, aby finanční arbitr návrh Navrhovatele v plném rozsahu zamítl. Pro případ, že by finanční arbitr dospěl ohledně platnosti Pojistné smlouvy k jinému závěru, namítá Instituce nesprávné vyčíslení bezdůvodného obohacení a promlčení práva Navrhovatele dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy a práva na vydání bezdůvodného obohacení, a to jak v subjektivní, tak objektivní promlčecí době, pokud jde o platby pojistného zaplaceného na Pojistnou smlouvu do 8. 1. 2016 v případě subjektivní doby, resp. do 8. 1. 2015 v případě objektivní doby.

4. Jednání o smíru

Finanční arbitr na základě vyjádření stran sporu shledal, že smírného řešení sporu ve smyslu § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není možné dosáhnout.

5. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje podklady. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu a zároveň i pro soud, který bude případně

na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení nároku Navrhovatele na vydání částky ve výši 86.400 Kč jako pojistného zaplaceného na Pojistnou smlouvu spolu se zákonným úrokem z prodlení ode dne 20. 8. 2017, kdy marně uplynula lhůta stanovená Navrhovatelem Instituci ve výzvě k nápravě do zaplacení požadované částky jako bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy, protože Instituce ve vyjádření ze dne 24. 7 2017 odmítla Navrhovatelem uplatněný nárok.

5.1 Skutková zjištění

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že

- a) za okamžik uzavření Pojistné smlouvy je označen datum jejího podpisu Navrhovatelem a Institucí dne 25. 2. 2013;
- b) v Pojistné smlouvě jsou označeni Navrhovatel jako pojistník a současně pojištěný a „Pojistitel: *ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, IČ: 40763587, se sídlem Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5-Smíchov zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 6305. Zakladatel: ING Životní pojišťovna N.V., se sídlem Rotterdam, Weena 505, Nizozemské království, zapsaný v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211 (dále jen „pojistitel“ nebo „pojišťovna“ nebo „ING Životní pojišťovna“)*“, jak plyne z formuláře Pojistné smlouvy ;
- c) společně s Všeobecnými pojistnými podmínkami pro životní pojištění účinnými od 1. 3. 2008 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a zvláštními pojistnými podmínkami společnosti ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, pro životní pojištění typu UM2C Životní pojištění ING Smart, účinných od 1. 12. 2012 (dále jen „Zvláštní pojistné podmínky“) obdržel Navrhovatel v brožurce rovněž Informace zájemci, které v části označené „A. OBECNÉ INFORMACE O POJISTNÉ SMLOUVĚ“ informují o pojistiteli jako o „*ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, se sídlem: Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5 - Smíchov, IČ 40763587, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 6305, jako organizační složka společnosti: ING Životní pojišťovna N.V., se sídlem: Weena 505, 3013AL Rotterdam, Nizozemské království, zapsaná v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211 (dále jen „pojišťovna“ nebo „ING Životní pojišťovna“)*“;
- d) Všeobecné pojistné podmínky v části označené „Úvodní ustanovení“ stanoví, že pojistnou smlouvu „*sjednává pojistitel ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku (dále jen „pojišťovna“)*“;
- e) první pojistka ze dne 16. 3. 2013 vystavená jako doklad o uzavření Pojistné smlouvy obsahuje v zápatí informaci o pojistiteli v podobě: „*ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, Nádražní 344/25, 150 00 Praha 5 - Smíchov, IČ: 40763587, zapsaná u MS v Praze, oddíl A, vložka 6305“*, a „*Zakladatel: ING Životní pojišťovna N.V., se sídlem Rotterdam, Weena 505, Nizozemské království, zapsaný v obchodním rejstříku Obchodní komory v Rotterdamu, Nizozemské království, datum zápisu 17. ledna 1863, číslo zápisu 24042211“*;
- f) v Pojistné smlouvě se sjednává mimo jiné investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití Navrhovatele, s měsíčním pojistným ve výši 1.800 Kč, s počátkem pojištění

dne 1. 3. 2013 a pojistnou dobou 35 let, a dále pojištění pro případ smrti Druhého pojištěného, s měsíčním pojistným 15 Kč a pojistnou dobou 35 let;

- g) v případě smrti Navrhovatele se sjednává pojistná částka ve výši 10.000 Kč nebo hodnoty podílových jednotek („*hodnotu fondů*“), resp. vyšší z těchto částek, a v případě dožití konce pojistné doby vyplatit Navrhovateli hodnotu podílových jednotek, v případě smrti Druhého pojištěného se sjednává vyplatit obmyšlené osobě pojistnou částku ve výši 50.000 Kč;
- h) pojištění zaniklo ke dni 18. 9. 2017 na základě výpovědi Navrhovatele; Instituce vyplatila Navrhovateli odkupné ve výši 37.767 Kč.

5.2 Rozhodná právní úprava

Pojistná smlouva byla uzavřena za účinnosti zákona o pojistné smlouvě a starého občanského zákoníku. Podle § 1 odst. 2 zákona o pojistné smlouvě přitom platí, že „*[n]ejsou-li některá práva a povinnosti účastníků soukromého pojištění upravena tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, řídí se občanským zákoníkem*“.

Podle § 3028 odst. 1 nového občanského zákoníku, který nahradil s účinností od 1. 1. 2014 starý občanský zákoník a v oblasti soukromého pojištění rovněž zákon o pojistné smlouvě, se tímto zákonem (myšleno novým občanským zákoníkem) „*řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti*“ a podle odstavce 3 platí, že se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „*vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí činnosti tohoto zákona*“, řídí dosavadními právními předpisy, tedy zákonem o pojistné smlouvě a starým občanským zákoníkem.

5.3 Rozhodná smluvní úprava

Finanční arbitr zjistil, že Pojistná smlouva se podle její části „Přílohy pojistné smlouvy“ a „Obecná ujednání“ odvolává na Všeobecné pojistné podmínky, Zvláštní pojistné podmínky a Informace zájemci a že Navrhovatel podpisem smlouvy prohlásil, že „*„[p]řed uzavřením této pojistné smlouvy byl seznámen s jejich zněním*“. Ačkoliv Navrhovatel tvrdí, že neobdržel žádné předmluvní ani smluvní dokumenty, v návrhu na zahájení řízení se na znění Všeobecných pojistných podmínek sám odvolává. Navrhovatel rovněž rozpor mezi jeho tvrzením a prohlášením ve formuláři Pojistné smlouvě nijak nevysvětlil a finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel pojistné podmínky neobdržel.

5.4 Posouzení platnosti Pojistné smlouvy ve smyslu § 38 odst. 1 starého občanského zákoníku

V posuzované věci není sporné, že organizační složka zahraniční právnické osoby (tedy i její pobočka obecně) sama o sobě nemá způsobilost k právním úkonům, jak dokládá mimo jiné Navrhovatelem citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1592/2013, ve kterém Nejvyšší soud zopakoval, že „*[s]oudní judikatura již dříve dospěla k závěru, že organizační složka zahraniční (fyzické nebo právnické) osoby umístěná na území České republiky a zapsaná do obchodního rejstříku nemá způsobilost mít práva a povinnosti (tzv. právní subjektivitu). Ve všech záležitostech týkajících se organizační složky je totiž vždy nositelem práv a povinností zahraniční osoba, jíž je organizační složka součástí*“.

Pojistná smlouva, kterou by uzavřela sama Pobočka a nejednala by přitom za Instituci, by skutečně byla absolutně neplatná podle § 38 odst. 1 starého občanského zákoníku („*Neplatný je právní úkon, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům.*“).

Pojistná smlouva, která je předmětem tohoto sporu, bez ohledu na to, kdo ji uzavřel, byla uzavřena písemně, jak požaduje § 7 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě.

Formulář Pojistné smlouvy za pojistitele považuje Pobočku s uvedením jejího zřizovatele a současně pro oba tyto subjekty zavádí zkratku „pojistitel“ nebo „pojišťovna“ nebo „ING Životní pojišťovna“. Všeobecné pojistné podmínky a Zvláštní pojistné podmínky uvádí pouze Pobočku. Informace zájemci, které doplňují smluvní dokumentaci a které rovněž zachycují projev vůle pojistitele (neboť přehledným způsobem prezentují, za jakých podmínek pojistitel vstupuje do smluvního vztahu se zájemcem o pojištění), uvádí jako pojistitele též Pobočku, činí tak ale s uvedením Instituce (jako zahraniční pojišťovny jednající prostřednictvím Pobočky). Pojistka, která představuje potvrzení o uzavření Pojistné smlouvy, označuje za pojistitele Pobočku, současně ale neopomíjí ani informaci o Instituci jako zřizovateli pobočky.

Z citovaných pasáží smluvní a mimosmluvní dokumentace tak skutečně vyplývají určité pochybnosti o tom, zda Pojistnou smlouvu uzavřela s Navrhovatelem Instituce prostřednictvím Pobočky, anebo tak učinila sama Pobočka, tedy subjekt bez právní subjektivity.

Jak ale dovedl Nejvyšší soud České republiky již v rozsudku ze dne 10. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96, „[v]ada v označení osoby, která je účastníkem smlouvy, nezpůsobuje sama o sobě neplatnost této smlouvy, pokud lze z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem (§ 35 odst. 2 obč. zák.), popřípadě objasněním skutkových okolností, za nichž byl právní úkon učiněn, zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy“.

Výslovně pak ve vztahu k platnosti smlouvy, kde byla jako smluvní strana uvedena organizační složka právnické osoby jako subjekt bez právní subjektivity, se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku ze dne 20. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 119/2003, ve kterém dovedl, že „[o]dvolací soud při svém rozhodování vycházel z kupní smlouvy ..., v níž je prodávající označen jako T. a.s., odštěpný závod O. Dále smlouva identifikuje prodávajícího uvedením sídla odštěpného závodu, zastoupením, u něhož je uveden ředitel odštěpného závodu, identifikačním číslem, jakož i bankovním spojením a daňovým identifikačním číslem. Smlouva je konečně v závěru označena razítkem T. a.s. odštěpný závod O. s uvedením jeho sídla. Není žádných pochybností o tom, že odštěpný závod, jako organizační složka podniku, nemá právní subjektivitu a jako takový nemůže právně relevantním způsobem vystupovat v právních vztazích ... Nicméně však, aniž by se konstatovanou nesprávnost v označení kupujícího pokusil odstranit výkladem celého jejího obsahu, zejména se zohledněním všech již konstatovaných identifikačních znaků prodávajícího, jakož i v návaznosti na výpis z obchodního rejstříku žalobkyně, z něhož při svém rozhodování rovněž vycházel, kupní smlouvu bez dalšího vyhodnotil jako absolutně neplatnou s odkazem na § 38 odst. 1 obč. zák., a to včetně ujednání o smluvní pokutě, neboť ji podle něj uzavřel někdo, kdo neměl způsobilost k právním úkonům. Nejvyšší soud však již dříve judikoval, že nesprávnost nebo neúplnost v označení osoby, která činila právní úkon, nezpůsobuje sama o sobě jeho neplatnost, jestliže z celého obsahu projevu vůle jeho výkladem, popřípadě objasněním skutkových okolností, za nichž byl právní úkon činěn, lze zjistit, kdo je jeho účastníkem (srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96, publikované v časopise soudní judikatura pod č. 46, ročník 1998). Závěr o nezpůsobilosti určitého subjektu k právním úkonům a tím i o jeho absolutní nezpůsobilosti právně relevantním způsobem vystupovat v právních vztazích, lze učinit až poté, kdy tento nedostatek nelze odstranit ani jeho výkladem. Námitka dovolatelky, že odvolací soud měl právní úkon správně posoudit podle jeho obsahu a vůle účastníků, kterou sledovali při uzavření smlouvy, je ve světle učiněných závěrů důvodnou“.

Finanční arbitr proto musel nejprve zjistit, zda lze nejasnost v identifikaci smluvní strany (pojistitele) odstranit výkladem.

V době uzavření Pojistné smlouvy poskytovala Instituce na území České republiky pojištění právně i fakticky prostřednictvím Pobočky a nikoli Pobočka samostatně; tato informace byla komukoli veřejně dostupná v obchodním rejstříku.

V obchodním rejstříku byla Instituce v době uzavření Pojistné smlouvy zapsána jako zřizovatel Pobočky pod názvem ING Životní pojišťovna N.V. Uváděním tohoto názvu na smluvních a mimosmluvních dokumentech tak Instituce činila v souladu se zápisem v obchodním rejstříku. I v případě, že by Instituce uvedla jiný název než zapsaný v obchodním rejstříku se současným správným uvedením dalších identifikačních údajů, nezpůsobilo by to neplatnost smlouvy (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 2480/2000).

Finanční arbitr má za to, že není důvod uvedený závěr případně nevztáhnout rovněž na používání názvu zahraniční právnické osoby na území České republiky.

Skutečnost, že Pobočka je pouze organizační složkou Instituce, která je sama pojišťovnou a může být tedy pojistitelem, pak byla Navrhovateli výslovně sdělena před uzavřením Pojistné smlouvy (Informace zájemci) a potvrdila ji i samotná Pojistná smlouva, když za pojišťovnu označila Pobočku společně s uvedením informace o Instituci jako jejím zřizovateli, nikoli samotnou Pobočku.

Z Pojistné smlouvy neplyne, že by pojišťovnou a tedy i pojistitelem byla sama Pobočka, naopak Navrhovatel měl informaci o tom, že Pobočka jedná jménem svého zřizovatele.

Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani to, že Všeobecné pojistné podmínky a Zvláštní pojistné podmínky definují pojistitele pouze jako Pobočku, když individualizovaný smluvní dokument (formulář Pojistné smlouvy) identifikaci pojistitele doplňuje.

Z průběhu předmluvní fáze, která vyústila v uzavření Pojistné smlouvy, je patrné, že obě smluvní strany uzavíraly smlouvu s úmyslem sjednat investiční životní pojištění. Formulář Pojistné smlouvy, včetně pojistných podmínek a dokumentu Informace zájemci, pro tento produkt vyhotovila Instituce, která má k poskytování životního pojištění oprávnění jako pojišťovna. Navrhovatel v řízení netvrdil, že by pojistný produkt nechtěl. Navrhovatel se Pojistnou smlouvou řídil, když pravidelně hradil sjednané pojistné. Oproti tomu Instituce se rovněž cítila vázána Pojistnou smlouvou, když pravidelně alokovala přijaté pojistné podle sjednaných pravidel, zasílala Navrhovateli pojistky a vyplatila Navrhovateli z Pojistné smlouvy odkupné.

Výkladem Pojistné smlouvy se zohledněním veškerých smluvních i mimosmluvních dokumentů ve vzájemné souvislosti, včetně toho, co uzavření Pojistné smlouvy předcházelo, jaké informace byly v době uzavření Pojistné smlouvy veřejně dostupné v obchodním rejstříku a jak se smluvní strany po jejím uzavření chovaly, lze dovodit, že Navrhovatel uzavřel Pojistnou smlouvu prostřednictvím Pobočky přímo s Institucí jako zahraniční právnickou osobou a že Pojistná smlouva je platná.

Tento přístup odpovídá i jedné ze základních zásad soukromého práva, podle níž je třeba dávat přednost výkladu, který nezakládá neplatnost posuzovaného právního úkonu, viz například závěry Ústavního soudu v nálezu ze dne 14. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 625/03: „*Dalším základním principem výkladu smluv je priorita výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Je tak vyjádřen a podporován princip autonomie smluvních stran, povaha soukromého práva a s ním spojená společenská a hospodářská funkce smlouvy. Neplatnost smlouvy má být tedy výjimkou, nikoliv zásadou*“.

Prioritu výkladu nezakládajícího neplatnost smlouvy Ústavní soud potvrdil mimo jiné v nálezu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 2124/14, ve kterém nejenže odmítl formalismus při výkladu smluv („*použitý formalistický výklad, spočívající ve výkladu samotného smluvního textu, bez*

ohledu na autonomní projev vůle smluvních stran a jejich úmysl, potvrzený nejen v samotném textu smlouvy, ale i jejich následným jednáním“), ale poukázal rovněž na možné porušení zákazu *venite contra factum proprium*, tj. výkon práva oprávněného, který je v rozporu s jeho předchozím jednáním v případě, kdy smluvní strana namítá zjevně účelově neplatnost smlouvy až po více než roce od jejího ukončení, ačkoli se jí předtím řídila po dobu 3 let. Takové jednání by bylo možné vyhodnotit jako jednání v rozporu s dobrými mravy, resp. zneužití práva.

5.5 *Posouzení platnosti Pojistné smlouvy z důvodu neurčitosti úpravy rozsahu pojistného plnění*

Podle čl. 4 odst. 1 písm. a) Zvláštních pojistných podmínek a v souladu s volbou učiněnou v Pojistné smlouvě vyplatí Instituce v případě smrti Navrhovatele pojistné plnění „[v]e výši pojistné částky pro případ smrti prvního pojištěného sjednané v pojistné smlouvě a platné ke dni vzniku pojistné události nebo ve výši podílového účtu ve stavu ke dni pojistné události, je-li tato hodnota vyšší než pojistná částka – viz varianta „vyšší z““.

Pojistná smlouva tak jednoznačně určité odvozuje výši pojistného plnění v závislosti na pojistné události buď od výše sjednané pojistné částky (v Pojistné smlouvě určité definované konkrétní částkou), nebo od hodnoty podílových jednotek v den pojistné události.

V případě dožití se Navrhovatelem sjednaného konce pojištění vyplatí Instituce v souladu s čl. 4 odst. 5 Zvláštních pojistných podmínek pojistné plnění „[v]e výši hodnoty podílového účtu ve stavu ke dni vzniku pojistné události...“.

Z výše uvedeného finanční arbitr shledal, že Pojistná smlouva vymezuje sjednaný rozsah pojistného plnění podle § 2 zákona o pojistné smlouvě dostatečně určitě a v rozporu s tvrzením Navrhovatele nezávisí datum registrace pojistné události výlučně na vůli Instituce, ale Instituce Navrhovateli vyplatí hodnotu podílového účtu ke dni vzniku pojistné události.

6. K výrokům nálezů

Pokud finanční arbitr není příslušný rozhodnout o předmětu sporu, jedná se ve smyslu § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi o nepřípustný návrh, a proto finanční arbitr řízení v části týkající se připojištění podle § 14 odst. 1 písm. a) téhož zákona ve výroku I. zastavil.

Finanční arbitr s ohledem na obecné principy posuzování platnosti smluv, jak je uplatňují obecné soudy, ale i sám finanční arbitr ve své dosavadní rozhodovací praxi, musí odmítnout Navrhovatelem předestřený výklad Pojistné smlouvy založený pouze na izolovaném posouzení smluvního textu a lpění na jazykové a stylistické neobratnosti Instituce (která tím, jak ve smluvních dokumentech identifikovala sebe jako pojistitele, způsobila namítanou vadu Pojistné smlouvy), ze kterého Navrhovatel dovozuje, že se Pojistnou smlouvou zavázala pouze Pobočka samostatně. Finanční arbitr nezjistil, že by takový výklad odpovídal vůli smluvních stran ani Pojistnou smlouvou založenému právnímu vztahu. Navrhovatel napadá platnost Pojistné smlouvy až po více jak 4 letech od jejího uzavření. Pokud se Navrhovatel domníval, že uzavřel neplatnou Pojistnou smlouvu se subjektem, který k tomu neměl oprávnění (tento pocit v něm kromě samotné Pojistné smlouvy mohla vzbudit nejpozději první pojistka, ve které byla jako pojistitel uvedena Pobočka, byť s informací o zřizovateli Pobočky na jiném místě tohoto dokumentu), nic mu nebránilo v tom, aby tuto skutečnost namítal dříve.

Finanční arbitr rovněž nedospěl k závěru o absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy z důvodu, že by ve smlouvě chyběl nebo byl sjednán neurčitě rozsah pojistného plnění, když Pojistná smlouva vymezuje jednoznačná pravidla pro stanovení pojistného plnění v případě vzniku pojistné události (smrti i dožití).

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto nálezu.

Poučení:

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 28eggh
Instituce – datová schránka zástupce vd8grny

